tegelaste ilm lavale asetatud; lisaks kõigele on võetud tegelased veel »Kalevipojast«. Kuid sirgjoonelist tegevust ei ole, muinasjuttu Udumäe kuningast on segatud kuni realismini küünivaid elemente talgutest ja muust. Üksikute stseenide ülesehitamises ning mõnedes monoloogides on tunda selgesti saksa klassikute eeskuju. — Peale J.-i surma on ilmunud naljamängud »Kihlakaart« ja »Karuküttt« (Jurjevis, 1900).

Kampmann, Peaj. II II, lk. 250—55. *H. V.*

JAKOBSON, Thomas August Matthias, omavalitsuse- ja seltskonnategelane Tallinnas, sünd. Peterburis 18. XII 1837 trükikoja omaniku pojana, sai hariduse Peterburis, oli prantsuse keele ülemõpetajaks ühes Peterburi gümnaasiumis, kuid oli sunnitud ühe konflikti tagajärjel õpetaja ametist lahkuma, teenis siis Peterburis raudtee telegrafistina. 70-date aa. alul asus J. Tallinna, saades raudtee telegraafi juhatajaks ja hiljemini Balti raudtee trükikoja juhatajaks. Ka oli J. Tallinnas Põhja, hiljemini Vene telegraafi kontori agendiks. J. asutas endale trükikoja ja raamatukaupluse ning kirjastas ka eestikeelset kirjandust, m. s. M. Salemi »Eesti-Vene sõnaraamatu« (1890), M. Poska »Lugemise raamatud« j. t. J. omas Tallinnas maja, trükikoda ja kauplust, võttis agarasti osa kohalikust seltskondlikust tegevusest, oli 1880. a. Tallinnas peetud III üldise laulupeo pidutoimkonna liige ja 1896. a. sealsamas ärapeetud VI üldise laulupeo peakomitee abipresident, võttis osa Eesti kaubalaeva-seltsi »Linda« tegevusest, aitas 1880-date aa. alguses korraldada Keiserliku Vene Tehnikaseltsi Tallinna osakonda, pritsimajas ja mujal eestikeelseid populaarteaduslikke loenguid laiematele rahvakihtidele jne. 1881 a. võttis J. osa »Lootuse« ja »Estoonia« seltsi esindajana saatkonnast keiser Aleksander III juurde, luges audientsil ette seltside tänukirja ja esines venekeelse kõnega. J. etendas tähtsat osa eesti opositsioonirühma kujundamises Tallinna linnavalimistel 1877. a. peale, mil Baltimaal maksma pandi Vene 1870. a. linnaseadus. Selle seadusega kutsuti ellu linnavolikogud, mis valiti kolme klassi jaguneva valijakonna poolt, kusjuures hääleõigus oli kõigil kauplemis- või tööstusettevõtete omanikel ja linnamakse maksvail kinnisvarade omajail. Nii võisid ka eestlased äri- või majaomanikud siit peale osa võtta omavalitsuse tööst, kuid peamiselt kõige rohkearvulisemas ja vaesemas — III-das — valijakonna klassis, mis nagu teisedki klassid valis 1/3 linnavolinikke. Et 1877. a. valimisil sakslased oma kandidaatide hulka üles ei võtnud ühtki eestlast ega venelast, ühinesid eesti ja vene soost valijad J.-i osaval juhatusel eriliseks rühmaks, esinesid oma nimekirjaga, milles küll pooled kandidaadid olid sakslased, ja viisid III klassis rea oma kandidaate, m. s. ka J.-i enda, läbi. Sakslaste poolt mõnitusega vastu võetud, esines J.-i rühm linnavolikogus taktikindlalt ja sundis pikapeale end tunnustama, nii et J. hiljemini isegi linnaameti liikmeks valiti. Aja jooksul tõusis eesti-vene rühma iseteadvus niivõrra, et sakslasi üldse enam ei võetud eesti-vene kandidaatide nimekirja. 1892. a. linnaseaduse maksmapanek soodustas veelgi eesti elemendi kasvamist Tallinna linnavolikogus, kuid XIX sajandi lõpuni ei suutnud eestlased endile selles siiski enamust soetada. Venestamis-ajajärgul ettevõetud uuendusisse suhtus J.-i poolt juhitud rühm hoopis leplikumalt kui saksa rahvusest linnavolinikud, kes kõigile venestamispüüdeile ägedasti vastu panid. — J. suri Tallinnas 20. XII 1897.

H. Rosenthal, Kulturbestrebungen d. estn. Volkes (1912), lk. 249, 254—58, 272; H. Prants, Eesti kaubalaeva-selts »Linda« (1913), lk. 41; A. Tammann, Eesti üldised laulupidud XIX a. s. (1923), lk. 77, 126; Изъ архива кн. Шаховского I (1909), lk. 282; Eesti Postimees 1881, nr. 26; Valgus 1897, nr. 52. *P. T.*

JANNAU, Heinrich Georg v., järgneva poeg, pastor, ajaloolane ja keeleuurija, sünd. 3. VIII 1789 Laiuse kirikumõisas, omandas koduse hariduse ja õppis 1806—10 Tartu ülikoolis usuteadust, lõpetades ülikooli *cand. theol.* astmega; ülikoolis viibides kirjutas paar lühemat teaduslikku tööd, mis aurahadega krooniti. 1811. a. sai J. Hargla kirikuõpetajaks, omandas 1816. a. väitekirja kaitsmise järel Jeena ülikoolis *dr. phil.* kraadi, asus a. 1822 oma isa järeltulijana Laiuse kirikuõpetaja kohale, määrati 1836 Tartu ringkonna rahvakoolide revidendiks ja 1842 Liivimaa konsistooriumi liikmeks. J. suri Dresdenis 18. IX 1869 ukj. — Oma ameti kõrval on J. tegemist teinud mitmesuguste küsimustega ja suurt huvi tunnud eesti kirjakeele arendamise ning uurimise kui ka üldse eestlaste käekäigu vastu, teotsedes samuti ka Liivi ajaloo alal. Liivimaa kohta käivate arhivaalidega tutvumiseks Rootsi arhiivides võttis J. 1836. a. reisi ette Rootsi. 1838. a. oli J. Õp. E. S.-i asutajate hulgas, valiti hiljemini sama seltsi auliikmeks ja kuulus muudegi teaduslikkude organisatsioonide liikmete hulka. Oma uurimuste tulemusena avaldas J. rea artikleid ajakirjas »Inland«, Riia »Mitteilungen'ites« ja Rosenplänteri »Beiträge'des«, milledest võiks mainida: »Ueber d. Grund- u. Ursprache der Ehsten u. die Mittel zu einer allgem. ehstn. Schriftsprache zu gelangen . . .« (Rosenpl. Beitr. XIX, 218 lk., ka